

Ekonomska i trgovačka škola Čakovec

Karolina Kovač, mentorica Gordana Lovrečić, prof.

Intervju s novinarom Lujom Parežaninom SAKSOFON, KULTURA I INTERNETSKO NOVINARSTVO

Voditelj je nedavnoj radionici *Kontrapunktov vodič kroz suvremenu umjetnost*, priređenoj u našoj školi u sklopu programa Ministarstva kulture i medija *Ruksak (pun) kulture*, bio novinar i urednik internetskog portala *Kulturpunkt.hr* Lujo Parežanin. Neobičan, simpatičan bradati lik, ležernog izgleda; već na prvi pogled netipičan predavač kojeg je iskreno zanimalo kakvu glazbu slušamo, a da se ni na jedan odgovor nije zgrozio. Tim bliskiji nama mladima. Bila je to prilika da iz prve ruke saznam i kako je to biti istraživački novinar nezavisne kulturne scene i njezine uloge u društvu.

Kornjačasti posao bez kojeg se ne može

Svi znamo da je novinarski posao vrlo stresan. No, Vi se bavite i glazbom. Svirate saksofon. Je li to hobi ili također posao?

Mogao bih reći da je posao. Točnije, život mi se dijeli u trećine između rada u kulturi, istraživačkog rada i glazbe. Glazba mi služi da me izbavi iz ostalih stvari. Glazba mi zadovoljava kreativni dio i potrebu da na neki način budem pred ljudima jer je ovo ostalo što radim neki „kornjačasti“ život, zatvoren u mračnim sobama i starim papirima što je divno, no isto tako bih poludio da se bavim samo jednim od toga.

Studirali ste komparativnu književnost. Kako ste se našli u novinarstvu? Jeste li željeli mijenjati svijet?

Moja je nevolja što sam odrastao uz ozbiljnu istraživačku novinarku. Moja je majka novinarka i iz te perspektive imam problem sebe nazivati novinarom. Zaposlen sam na radnome mjesto urednika i novinara, to je najtočnije reći. Najveći je problem, kad se bavimo disciplinama koje se bave prošlošću, nedostatak bavljenja onim što se događa sada. Stoga je novinarstvo super jer daje autorsku slobodu i mogućnost da reagiram na stvari oko sebe.

Nezavisna kultura danas

Što je *Kulturpunkt.hr* i kako se ostvaruje njegova svrha?

Kulturpunkt je portal koji je nastao radi nezavisne kulturne scene, da ona dobije medijsku vidljivost zato što je kultura nešto što nije zastupljeno u medijima zbog načina na koje je medijsko polje osiromašeno u posljednjih 14, 15 godina. Svrha mu je prije svega da bude vrsta platforme i servisa za nezavisnu kulturu i to se ostvaruje proizvodnjom različitih vrsta medijskih sadržaja, od najočitije kritike do različitih problemskih tekstova, a u posljednje vrijeme i *podcasta*. Dakle, pokušaj da se sustavno prati nezavisna kultura i umjetnost, da ih se smješta u šire društvene i političke procese. Uz sve to, Udruga *Kurziv* provodi i niz drugih aktivnosti koje nisu vezane za portal, poput ove radionice u vašoj školi.

Kakav je položaj nezavisne kulture danas?

Vrlo, vrlo loš! Sva kultura je izrazito podfinancirana, pogotovo nezavisna. To je kultura koja je izvan institucija i ustanova za kulturu. To je primarni problem, nedostaje joj novca. Teško je dobiti dugoročnu sustavnu podršku, teško je uopće postići da se prizna njezina važnost. Položaj je sve slabiji i slabiji kako se sve više i više štedi. Unutar mene, to je jedno fantastično polje koje unatoč teškoj situaciji stvara nevjerojatne stvari!

Novinarstvo u digitalno doba

Kaže se da su novinari savjest društva. Kako danas ostvaruju tu ulogu? Koja je uloga novinarstva u suvremenom svijetu?

Uloga novinarstva prilično se promijenila. Budući da je ekonomska kriza krajem 2000. jako teško pogodila medijski sektor, novine se više praktički ne prodaju i mediji gube prihode od oglašavanja. Mediji sve više postaju nekom vrstom proizvodnje sadržaja za reklamu, mislim da je to primarni problem. Promijenila se i sama definicija medija; vrlo je upitno što je ona danas. Ono što mislim da je važno istaknuti jest da i dalje imamo nešto što je javni medijski servis te i dalje imamo nešto što su neprofitni mediji. Kao savjest društva sačuvan je taj neprofitni medijski sektor poput Udruge *Kurziv*.

Živimo u moru informacija; internet je demokratizirao javni prostor, svima je dostupan. Koje su, prema Vašem mišljenju, dobre i loše strane toga?

Jako se mijenja ideja o tome što je javni prostor. Znači, kad govorimo o društvenim medijima, svi možemo neku vrstu novinarskog sadržaja objaviti, npr. na *Facebooku* ili *Twitteru*. Međutim, problem je što to nije javni prostor iako ga mi doživljavamo takvim jer nam je naprosto to postao primarni prostor komunikacije. *Facebook* i *Twitter* su privatne kompanije. Bez obzira na to što mi uglavnom možemo slobodno objavljivati na njima, mi to zapravo činimo na privatiziranom prostoru.

Tehnološke mogućnosti su neslućene. Koliko je za članak važna internetska interaktivnost?

To što nudi taj digitalni format - krasno je! Ne samo u smislu mogućnosti da naši tekstovi lakše komuniciraju, nego da budu dostupniji i različitim populacijama. Recimo, digitalni prostor dosta elegantno rješava uz neki minimalan trud da slijepe i slabovidne osobe imaju pristup informacijama, ono što u tisku nije bilo izvedivo. Kombinacija tekstova i zvuka i videa - sve to u medijsko polje unosi aktivnost. Mislim da je to vrijedno i potičem da se iskorištava što više i da se uz tradicionalne forme što više radi na tom nekom eksperimentu.

Koliko je važno pratiti razvoj tehnologije i kako to našim portalima ide?

Jako je važno u području kulture i umjetnosti, zapravo to je ključno. Uloga kulture i umjetnosti jest da na te tehnološke fenomene odgovara, da ih problematizira. I s druge strane, tehnologija medija i medijske proizvodnje je važna, novi načini snimanja *podcasta*. Mislim da ne možeš biti novinar, pogotovo u kulturi, ako ne znaš kako izgleda npr. *Tik-Tok* video ili *Instagram story*, i ako se ne znaš time koristiti.

I što nas sve još ne čeka...

Udruga *Kurziv* provodi radionice za srednjoškolce i školicu za novinare. Što želite postići?

Naša je ideja da obrnemo klasično shvaćanje kulture i umjetnosti, da napravimo neki pomak, osvijestimo neki društveni kontekst, moć kulture i umjetnosti i neku vrstu sistemskog shvaćanja svega toga. Nije umjetnost nešto što nam slijeće s neba.

Možemo reći da su društvo, kultura i novinarstvo međusobno neraskidivo povezani. Kakva ih budućnost čeka?

Bojim se da ih ne čeka dobra budućnost, odnosno kako sada stvari stoje - čeka ih nesumnjivo loša budućnost. Osim ako ne osvijestimo i kulturu i novinarstvo kao neko javno dobro, kao nešto o čemu se mi kao zajednica trebamo brinuti jer nam je važno da imamo informacije o važnim stvarima, informacije koje govore o raznim nepravdama, te da nam je važno da postoji živa kultura i umjetnost i da od toga svi profitiraju. Za širi život zajednice, dugoročno, jako je važno shvatiti da se prema tome zbilja moramo odnositi kao prema stvari od javne važnosti.

